

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Solvuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

... ipsi firmatur per Deum, Tertio sicut sedes
... Angelus sedentem, qui & in ea deservit potest: sic
... Angelus sedentem Deum in seipsis, &
... quodam modo ad inferiores ferunt. Quar-
... tae sedes ex una parte est aperta ad suscipien-
... dentem: ita & isti Angeli sunt per prom-
... ptitudinem aperti ad suscipiendum Deum, & fa-
... miliandum ipsi. Ita S. Thomas hic art. 5. ad 6.

Sequitur secunda hierarchia, quae rebus crea-
... tis praestit, & ad quam spectat generalis disposi-
... tio rerum agendarum. Quare primus ordo hu-
... ius hierarchiae sunt Dominationes, ad quas per-
... tinet distribere aliis ea quae sunt agenda: Do-
... minationum enim est faciendi potestas. Unde
... Dionysius Dominationum vocabulum, condi-
... tionem à servili affectu & infima subiectione li-
... beram, neque ulli tyrannicæ dissimilitudini, hoc
... est materiae cedentem, ac veræ dominationis, id
... est summum in omnia dominatum exercentis,
... imitricem, significare docet. Grego-
... rius vero inde nominari existimat, quod mirā
... potentia praeminent, pro eo quod eis cetera ad
... obediendum subiecta sunt. Unde Bernardus ait
... quod in inferioribus quinq; ordinibus adeo su-
... pereminet, ut respectu horum ceteri videantur om-
... nino administratores spiritus. & ad istos, tanquam ad
... dominos referri regimina Principatuum, utamina Po-
... testatum, operationes Virtutum, revelationes Archan-
... gelorum, curam & providentiam Angelorum.

Secundus ordo est Virtutum, quae iam inci-
... piunt generalia opera exequi, ut movere caelos,
... & cetera opera mirabilia quae ad gubernatione
... mundi, & Ecclesiae regimen pertinent; & ideo
... dicuntur Virtutes, quia divina virtute quae pol-
... lent, signa & prodigia patrant. Vel ut ait Diony-
... sius ubi supra: Virtutum appellatio virilem quan-
... tum, masculinam, inconcussam, fortitudinem signifi-
... cat, quae in omnibus divinis suis actionibus praedita, ad
... omnia divina illuminationes capiendas inviolata, imbe-
... dulae sunt, sed firmitatem habent, & vigorem,
... quae & in inferiora derivant.

Tertius est Potestatum, ad quas spectat in-
... termedium divinae providentiae ordinem serva-
... re, removere impedimenta, & coercendo Dae-
... mones, ne illum pervertant. Unde Gregorius,
... Hieronymus, Bernardus, & alii, inde huius nominis
... originem derivari dicunt, quod hoc potentius ceteris
... in suo ordine percipiunt, ut eorum ditioni virtutes
... ceterae subiectae sint, quorum potestate resistunt, ne
... contra hominum tantum tentare prevalcant, quantum
... possunt. Dionysius vero ex eo vult esse, hoc
... potestates, nuncupatas, quod concinne or-
... dinate sunt, & ad excipienda divina sine ulla
... consultatione liberae sunt & erectae, neque jure ac
... potestate sua per vim & tyrannidem abutuntur,
... sed inferiores ad imitationem supremae illius
... potestatis benigne provehunt.

In tertia hierarchia ad quam pertinet execu-
... tionum mandata, & applicare causas particularibus
... ordinem divinae providentiae, sedem habent pri-
... mo Principatus, quibus hoc nomen ideo tribu-
... tum Dionysius putat, quod summa maiestatis di-
... gnitatem, praecipua ratione imitantur & conse-
... quuntur, ad idque inferiores attrahunt, in quos
... locatum & principatum exercent. Gregorius
... vero sic eos dictos ait, quia ipsis quoque bonis Ange-
... lis spiritibus praesunt, quia subiectis aliis dum qua-
... si agenda disponunt, ut ad explenda divina
... ministeria principantur. Unde Bernardus ait, Il-
... lum moderamine & sapientia, omnis in terris

A principatus constituitur, regitur, limitatur, trans-
fertur, mutilatur, mutatur.

Ad eandem hierarchiam pertinent Archange-
li, inter septuaginta & Angelos medij, inquit Diony-
sius, qui mysteriorum consilij, non nisi magnis
& praecipuis de causis ad illa nuntianda mittun-
tur, juxta illud Gregorij Magni: Qui minima nun-
tiant Angeli: qui vero summa annuntiant, Archange-
li vocantur. Illis etiam datur cura personarum
publicarum, ut Pontificum, Regum, & Princi-
pum. Demum Angeli qui minima nuntiant, &
quibus privatorum hominum custodia comissa
est, infimum tenent locum in tertia hierarchia Un-
de Bernardus de consid. cap. 4. Putemus Angelos
dici, qui singulis hominibus dari creduntur. Putemus
his praesse Archangelos, qui consilij mysteriorum divinarum,
non nisi ob praecipuas & maximas causas mittuntur.

Porro haec ordinum assignatio ac dispositio,
à Dionysio facta, congrua sane invenitur. Nam
ut discitur D. Thom. hic art. 6. in his quae recte
sunt disposita, supremum inferioris ordinis ha-
bet affinitatem cum infimo ordinis superioris;
sicut infima animalia parum distant a plantis:
Sed hoc reperitur in hac Angel. dispositione: Ergo
illa est congrua. Minor probatur: nam supre-
mus ordo Seraphinorum, qui denominantur ab
incendio amoris, habet affinitatem cum Spiritu

C Sancto, qui est amor procedens, & ultimus ter-
minus divinarum processuum. Similiter Throni,
qui tenent infimum locum in prima hierar-
chia, habent affinitatem cum Dominationibus,
quae sunt in primo gradu secundae hierarchiae.
Denique Principatus & Potestates habent affini-
tatem, quatenus pertinet ad Potestates ordinem
subiectis imponere, qui ordo statim designatur
in nomine Principatus, quia ipsi sunt primi in exe-
cutione, utpote praesidentes gubernationi gen-
tium & regnorum, quod est primum principium
in divinis ministeriis, bonum enim commune est
dignius seu divinus quam bonum particulare.

§. III.

Solvuntur objectiones.

14. Quidam fieri possunt argumenta in contra-
rium, quae breviter hic proponenda ac dilu-
enda sunt. In primis objici potest, quod no-
men Seraphim imponitur ab ardore, qui ad cha-
ritatem pertinet; nomen autem Cherubim à
scientia: Sed charitas & scientia sunt dona com-
munia omnibus Angelis: Ergo illa nomina non
sunt specialium ordinum, sed omnibus Angelis
communia.

Deinde, Scientia in patria nobilior est quam
charitas; cum in visione consistat formaliter bea-
titudine: Ergo Cherubini praeferendi sunt Sera-
phinis, & in primo ordine collocandi, ut reipsa
collocat Gregorius homil. 34. in Evang.

Præterea, Thronos specialem beatorum spi-
rituum ordinem diximus, à Cherubinorum ordi-
ne diversum, eò quod Deus in illis sedeat, &
quiescat: Sed hoc convenit etiam Cherubinis,
nam per Psalmistam dicitur: Qui sedes super Che-
rubim appare: Ergo in prima hierarchia non de-
bet admitti tertius ordo, à Cherubinorum ordi-
ne diversus.

Denique Gregorius citatus homil. 34. in Evang.
ponit Principatus supra Potestates: Non ergo
collocantur immediatè super Archangelos, ut
Dionysius dicit.

Ad primum respondeo ex D. Thom. hic art. 5.
ad 5. quod nomen Seraphim non imponitur tan-
tum

tum à charitate, sed à charitatis excessu, quem importat nomen ardoris. Similiter nomen Cherubim imponitur à quodam excessu scientiæ, unde interpretatur *plenitudo scientiæ*. Licet ergo charitas & scientia dona sint communia omnibus Angelis: quia tamen abundantius existunt in superioribus, ab hoc excessu nobiliorem in hierarchia caelesti locum habere, & speciaibus insigniri nominibus meruerunt. Unde Gregorius ubi supra: *Qua ex parte ab omnibus habentur, eis in privato nomine data sunt, qui hac in munere plenius acceperunt.*

16. Ad secundum respondet S. Doctor hic art. 6. ad 3. *Quod cognitio est secundum quod cognita sunt in cognoscente: amor autem secundum quod amans unitur rei amata. Superiora autem nobiliori modo sunt in seipsis quam in inferioribus; inferiora vero nobiliori modo in superioribus quam in seipsis: ideo inferiorum quidem cognitio præminet dilectioni; superiorum autem dilectio, & præcipue Dei, præminet cognitioni.* Vel etiam dici potest, quod Dionysius consideravit Seraphim in ordine ad statum huius viæ, ubi amor scientiæ præfertur: Gregorius vero consideravit Cherubim per respectum ad statum patriæ, in qua scientia amorem antecellit.

17. Ad tertium respondeo, Deum dici in Scriptura federe super Cherubim, non quod ad illos specialiter hæc excellentia & prærogativa pertineat, sed quia cum vicini sint Thronis, aliquam cum eis habent affinitatem, & cognitionem, ratione cuius ea quæ Thronis sunt propria, Cherubinis interdum attribuuntur. Ita Gregorius Magus homil. 34. citatâ in Evang. *Plerumque, inquit, ipsi beatorum spirituum ordines, vicinorum sibi ordinum vocabula sortiuntur. Thronos etenim, scilicet sedes Dei, specialem beatorum spirituum ordinem diximus; & tamen per Psalmistam dicitur: Qui sedes super Cherubim apparere: quia videlicet dum in ipsis distinctionibus agminum Cherubim Thronis junguntur, federe etiam super Cherubim Dominus ex vicini agminis equalitate perhibetur.* Sic enim in illa summa civitate specialia quaedam singulorum sunt, ut tamen sint communia omnium, & quod in se ex parte quisque habet, hoc in alio ordine totum possidet: sed idcirco uno eodemque vocabulo communiter non censetur, ut ille ordo vocari privato uniuscuiusque rei nomine debeat, qui hanc in munere plenius accepit.

18. Ad ultimum respondet S. Thomas hic art. 6. ad 4. *Quod si quis diligenter consideret dispositiones ordinum secundum Dionysium & Gregorium, parum vel nihil differunt si ad rem referantur. Exponit enim Gregorius Principatum nomen, ex hoc quod bonis spiritibus præsent: & hoc convenit Virtutibus, secundum quod in nomine virtutum intelligitur quaedam fortitudo, dans efficaciam inferioribus spiritibus ad exequenda divina ministeria. Rursus Virtutes secundum Gregorium videntur esse idem quod Principatus secundum Dionysium: nam hoc est primum in divinis ministeriis miracula facere; per hoc enim paratur via amunitioni Archangelorum & Angelorum.*

Quæres primò, An hi ordines sint remansuri post diem iudicij. Respondeo ex D. Thoma hic art. 7. ordines Angelorum remansuros post diem iudicij alio modo, & aliquo modo non remansuros. In illis enim duo possunt considerari, scilicet distinctio graduum naturæ & gratiæ & hæc semper in Angelis beatis remanebit, ut patet: & executio ministeriorum, quæ non remanebit quoad hoc quod est homines in finem ultimum perducere, quia tunc completus erit numerus ele-

A
storum, bene tamen quantum ad officium assignandi: nam post diem iudicij homines qui tunc saltem erunt consecuti, ab quam illustriationem habebunt per Angelorum officia, ut ait idem S. Doctor ibidem in resp. ad 3. Ex quo facile intelliges quid velit Apostolus, dum ait ad Corinth. 15. *Cum tradiderit (scilicet Christus) regnum Deo & Patri, evacuabit omnem Principatum, & Potestatem, & Virtutem.* Senus enim horum verborum est (ut explicat S. Thomas in responsione ad 1.) quod cum Christus perduxerit omnes electos ad fruendum ipso Deo, tunc evacuabuntur Principatus, Potestates, & Virtutes, quantum ad hoc quod est homines in finem perducere, quia consecuto jam fine, non est necessarium tendere in finem. Vel (ut alii explicant) tunc evacuabit potestates ignitas, scilicet Dæmones qui & ipsi Principatus & Potestates appellantur ad Ephes. 6.) quia tunc non poterunt amplius tentare ac seducere homines, sed omnes tunc manebunt rudementa inferni devincti, & ignibus tartares in perpetuum alligati.

Quæres secundò, An in malis Angelis divinitas ordinum remanserit?

Respondeo ex D. Thoma quæst. 109. art. 2. in malis Angelis non esse ordinem quoad perfectionem gloriæ, aut gratiæ (quamvis quoad partem fuerit aliquando) bene tamen quoad perfectionem naturæ. Et hoc evidens est: nullum enim habent donum gratiæ; & aliunde naturalia in ipsis manserunt integra: unde etiam ipsis est aliqua prelatio, quia ut ait idem S. Doctor hic quæst. 109. art. 2. *Cum actio sequatur naturam, quorumcumque, naturæ sunt ordinata, oportet etiam quod actiones sibi invicem ordinentur.* Non tamen propterea in Dæmonibus est proprie illuminatio: eo quod illuminatio proprie est manifestatio veritatis, secundum quod habet ordinem ad Deum qui illuminat omnem intellectum, ut in fine præcedentis disputationis annotavimus; perversitas autem Dæmonum hoc habet, quod unus non intendit alium ordinare ad Deum, sed magis ab ordine divino abducere: ideoque unus Dæmon alium non illuminat, sed seducit. Ita ibidem art. 3.

De his novem Angelorum Choris eleganter dicit Bernardus lib. 5. de consid. cap. 4. ubi hæc scribit: *Quid sibi vult gradualis hæc distinctio? Putemus Angelos dici, qui singuli singula hominibus dari creduntur. Putemus his præesse Archangelos, qui conscii mysteriorum divinarum, non nisi ob præcipua & maximas causas mittuntur. Putemus super ipsas Virtutes esse, quarum natura vel opere signa & prodigia in elementis vel ex elementis facta apparent ad comminationem mortalium. Putemus Potestates super istas, quarum virtute potestas tenebrarum comprimitur, & coercetur malignitas aeris huius, ne quantum vult noceat, ne malignari, nisi ut proficiat. Putemus Principatus his quoque prelatos, quorum moderamine & sapientiâ omnis in terra principatus constituitur, regitur, limitatur, transferatur, mutilatur, mutatur. Putemus Dominaciones ad cunctis supereminere præfatis ordinibus, ut respectu horum ceteri videantur omnes administratores spirituum, & ad istos tanquam dominos referri regimina Principatum, tutamina Potestatum, operationes Virtutum, revelationes Archangelorum, curam Angelorum, & tunc Thronos alto etiam ab his exolasse recessu, quod ex eo quod sedent Throni dicuntur, & ex eo sedent quod*

quod fideri in eis Deus. Quæris quid istam sentiam se-
sentiam summam tranquillitatem, placidissimam se-
sentiam, pacem que exuperat omnem sensum. Pute-
max Cherubim ex ipso sapientia fonte, ore Altissimi
harum, & refundentes fluentia scientia universis ci-
vibus suis. Putemus Seraphim spiritus totos divino
spiritu accensos, succendere universa; ut singuli cives
per ignem sint lucerna ardentes & lucentes; ardentes
charitate; lucentes cognitione.

ARTICVLVS II.

Vtrum Angeli superiores interdum mittantur
in ministerium?

§. I.

Quibusdam præmissis, referuntur sententia.

Suppono primò, Angelos distingui in assisten-
tes & ministrantes, ut colligitur ex illo Da-
vid. 7. Millia millium ministrabant ei, & decies centena
millia ministrabant ei, & decies centena millia
assistebant ei. Assistentes dicuntur illi, non qui ef-
ficientiam divinam immediatè vident (hoc enim
omnibus Angelis Beatis convenit) sed qui im-
mediatè recipiunt illuminationes à Deo, vel ut
et D. Thomas hic quæst. 112. art. 3. qui secreta
cælestium mysteriorum in ipsa claritate divina essen-
tia percipere possunt: undetres soli ordines primæ
Hierarchiæ, scilicet Seraphini, Cherubini, &
Throni, dicuntur assistere. Ministrantes verò
appellantur illi, qui ad mundi regimen & gu-
bernationem, vel per modum exequentis, vel
per modum disponentis ministrant: & ita aliæ
duæ Hierarchiæ dicuntur ministrare; cum hoc
nomen discrimine, quod primus ordo secundæ
solùm per modum disponentis, alii verò quin-
que ordines per modum exequentis ministrant,
ut patet ex dictis articulo præcedenti.

Suppono secundò, quod sicut duplex est mis-
sio divinorum personarum; una scilicet visibi-
lis, qualis est missio Verbi ad naturam humanã;
& alia invisibilis, qualis est missio Spiritus San-
cti per gratiam ad animam iusti: ita etiam du-
plex distingui potest missio Angelorum; una vi-
sibilis sive exterior; & alia visibilis sive interior.
Missio visibilis est quæ Angelis mittuntur ad ex-
ternas aliquod ministerium in his inferioribus
exercendum; invisibilis verò fit per hoc quod
superiores illuminant inferiores.

Suppono tertio, adhuc duobus modis Ange-
los mitti in ministerium exterius, mediatè scilicet
& immediatè. Illi mittuntur immediatè, qui
per se ipsos immediatè ipsum ministerium exer-
cent: illi verò mittuntur mediatè, qui alios mo-
vent per imperium, ex speciali tamen ordinatio-
ne divina, ad ipsum ministerium immediatè ex-
ercendum.

Suppono quartò, omnes Angelos mitti mis-
sione visibili aut invisibili, mediatâ vel imme-
diatâ: quia nimirum vel exercent exterius mi-
nisterium, vel alios movent ad illud exercen-
dum, vel denique omnes superiores illuminant
inferiores. His positis.

Difficultas solum superest, utrum omnes An-
geli mittantur immediatè missione visibili? In
capis resolutione dux sunt Authorum sententiæ:
prima est Scoti, Durandi, Molina, Valentia, &
aliorum, asserentium omnes Angelos immedi-
atè mitti in ministerium, missione visibili; ita ta-
men ut inferiores regulariter mittantur, supe-
Tom. II.

riores verò ex speciali tantum Dei dispensatio-
ne, & ad aliquem effectum extraordinarium.
Secunda est D. Thomæ hic quæst. 112. art. 2. &
4. docentis ex Dionysio & Gregorio, Angelos
primæ Hierarchiæ, qui assistentes dicuntur,
nempe Seraphinos, Cherubinos, & Thronos, &
primum ordinem secundæ Hierarchiæ, qui est
Dominatonum, nunquam mitti ad exteriora
ministeria, immediatè saltem; quamvis dici
possent ad ea mitti mediatè, quatenus alios mo-
vent ad illa exercenda.

§. II.

Sententia D. Thomæ præfertur.

Dico igitur, nec de lege ordinaria, nec ex-
traordinaria, Angelos quatuor primorum
ordinum, nempe Seraphinos, Cherubinos,
Thronos, & Dominationes, ad exteriora mini-
steria mitti; sed solum Angelos quinque ordi-
num inferiorum, scilicet Virtutes, Potestates,
Principatus, Archangelos, & Angelos.

Prima pars conclusionis probatur primò ex
SS. Patribus: Dionysius enim cap. 7. cœlestis
Hierarch. hoc expressè docet, & asserit se ita
tradere, sicut à D. Paulo accepit. Unde illum
refert & sequitur D. Gregorius homil. 34. in E-
vang. his verbis: Docet autem Dionysius, quod ex
minorum Angelorum agminibus foras ad explendum
ministerium vel visibiliter vel invisibiliter mittuntur,
scilicet quia ad humana solatia vel Angeli vel Arch-
angeli veniunt. Nam superiora illa agmina ab intimis
nunquam recedunt; quoniam ea que præeminent, usum
exterioris ministerii nequaquã habent. Et paulò post
subdit: Qui assistunt, sic contemplatione intimã per-
fruntur, ut ad explenda foris opera minimè mittantur.

Probatur etiam eadem pars ratione D. Tho-
mæ hic art. 4. Illi Angeli solum mittuntur (dele-
ge saltem ordinaria) in exterius ministerium,
quorum nomina aut proprietates designant ali-
quod exercitium exterius: Sed nomina & pro-
prietates quatuor ordinum superiorum, non si-
gnificant executionem, seu exterius ministeriũ,
bene autem nomina quinque ordinum inferio-
rum: Ergo Angeli quatuor primorum ordinum
non mittuntur, saltem de lege ordinaria. Major
patet, Minor probatur: quia nec imperiũ (quod
importatur nomine Dominationum) nec quies
seu tranquillitas mentis, aut plenitudo scientiæ,
aut ardor charitatis (quæ significantur nomine
Thronorum, Cherubinorum, & Seraphinorum)
designant ministerium exterius; bene autem
nomina & proprietates Potestatum, Virtutum,
Principatum, Archangelorum, & Angelorum:
nam, ut articulo præcedenti declaravimus, per-
tinet ad Virtutes dare aliis potestatem exercen-
di ordinatam; ad Potestates arcere Dæmones;
ad Principatus regere regna & Provincias; ad
Archangelos nunciare magna; & parva ad An-
gelo: Ergo nomina & proprietates quatuor ordi-
num superiorum, non significant executionem;
seu exterius ministerium, bene tamen nomina
quinque ordinum inferiorum.

Confirmatur: Si Angeli superiores, de lege
ordinaria, ad exteriora ministeria mitterentur,
inepta esset illa assistentium & ministrantium
Angelorum partitio; quæ tamen à Theologis
communiter recipitur, & ex variis Scripturæ lo-
cis colligitur, præsertim ex illo quem supra ex
Daniele retulimus.